

УДК 316.628-057.875:378.091.212-056.24

Гуляєва Олена

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри прикладної психології
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
<https://orcid.org/0000-0001-6134-3726>

Милославська Олена

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної психології
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
<https://orcid.org/0000-0002-9448-0193>

DOI <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i18.272>

СОЦІАЛЬНА СМІЛИВІСТЬ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТСТВА ДО ТЬЮТОРСТВА ЩОДО СТУДЕНТІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Анотація. У статті представлені результати дослідження психологічної готовності студентської молоді до надання тьюторської допомоги здобувачам вищої освіти, що мають особливі освітні потреби. Психологічна готовність до тьюторства розглядається у роботі як сукупність індивідуальних якостей особистості, що забезпечують її ефективне включення до просоціальної допомоги. Структура психологічної готовності до тьюторської діяльності представлена як цілісний конструкт, що об'єднує мотиваційні, пізнавальні, емоційні та вольові компоненти. В якості однієї з індивідуальних характеристик студентів була взята соціальна сміливість, що проявляється в соціальному середовищі.

У дослідженні прийняли участь 68 студентів другого курсу різних факультетів Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова. У результаті дослідження встановлено, що тьюторство для студентів є цікавим, але мало відомим видом діяльності. Студенти згодні спробувати себе в новій соціальній ролі тьютора, незважаючи на те, що вони не до кінця розуміють завдання та обов'язки, що пов'язані з цим видом діяльності. З'ясовано, що соціальна сміливість має прямий взаємозв'язок із психологічною готовністю до тьюторства. Розвиненість мотиваційного та емоційного компонентів психологічної готовності до тьюторства студентської молоді щодо здобувачів вищої освіти з інвалідністю забезпечують ініціацію цього процесу, динаміку його розгортання та включає, насамперед, соціальну сміливість – активність, готовність до ризику, здатність приймати самостійні рішення, схильність до авантюризму, неординарні рішення.

Ключові слова: тьюторство, психологічна готовність, соціальна сміливість, студенти з інвалідністю, здобувачі вищої освіти.

Постановка проблеми. Одним із принципів оновлення системи вищої освіти в Україні, що відповідає принципам демократизації, гуманізації та модернізації є впровадження системи інклюзивної моделі освіти, яка ґрунтується на визнанні та повазі індивідуальних людських відмінностей. Інклюзивна освіта – це процес розвитку загальної освіти, що передбачає доступність освіти для всіх. Вона розглядається багатьма спеціалістами як один із головних інструментів досягнення соціальної інтеграції та згуртованості суспільства, чинником стійкого розвитку суспільства. Особливість інклюзивного навчання полягає в тому, що кожен студент є особистістю зі своїми потребами, здібностями та інтересами, який потребує індивідуального підходу, використання методів,

форм і технологій навчання, що враховують ці особливості, використання різних форм підтримки студентів з інвалідністю – психологічної, педагогічної, соціальної, медичної.

Важливу роль у організації навчання студентів з особливими освітніми потребами, формуванні їх самостійності, активності та емоційного благополуччя відіграє інститут тьюторства, як додаткова підтримка здобувачів освіти цієї категорії. Тьюторська діяльність вважається універсальною, прогресивною формою навчально-виховної роботи, що сприяє розвитку студента з інвалідністю. Як зазначає Клішевич, Засєркова (2018) діяльність тьютора повинна спрямовуватися на підтримку активності, ініціативності студентів з інвалідністю, формування у них відповідальності за результати свого особистісного й професійного становлення.

Важливою рисою такого тьюторства в умовах вищої освіти сьогодення є те, що функції тьютора виконують куратори академічних груп, керівники курсових і магістерських робіт. Проте, як самі студенти з особливими освітніми потребами, так і фахівці зазначають, що в ролі тьютора вони бачать не викладача, який знаходиться по іншій бік освітнього процесу, а однокласника або старшокласника. Разом з цим виникає питання щодо готовності здобувачів вищої освіти до тьюторської діяльності. Вона являє собою складний від діяльності та вимагає від особистості, насамперед, соціальної активності та сміливості – бути суб'єктом соціальної взаємодії, перетворювати навколишнє середовище та себе на благо суспільства з метою досягнення особистісних і соціально орієнтованих цілей.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Теоретико-методологічні основи тьюторського супроводу в освітньо-науковому просторі вищої школи представлені в роботах Бойко, Дем'яненко; питання педагогічної підтримки та супроводу студентів з обмеженими можливостями здоров'я в інтегрованому навчальному середовищі розглянуті в наукових працях Таланчука, Кольченко, Нікуліної та ін. Незважаючи на те, що тьюторський супровід в умовах інклюзивної освіти є актуальним питанням і для психологічної науки, дана проблематика більшою мірою реалізується в галузі педагогіки.

Мета роботи полягає у визначенні взаємозв'язку соціальної сміливості та психологічної готовності до тьюторської діяльності здобувачів вищої освіти по відношенню до однолітків з особливими освітніми потребами.

Викладення основного матеріалу дослідження. Соціальна сміливість студентської молоді є важливим чинником, що забезпечує позитивні зміни в закладах вищої освіти. Вона сприяє активізації у студентів ресурсів навчальній і позанавчальній діяльності, здатності приймати ефективні рішення відповідно до конкретної ситуації, формуванню соціального досвіду тощо.

Традиційно в психології сміливість розуміється як вольова якість особистості, що являє собою або прояв волі, або здатність людини, або вміння долати труднощі, керувати собою. У найбільш вживаному понятті сміливість визначається як здатність у складних ситуаціях зберігати стійкість організації психічних функцій, що виражається у відсутності зниження якості діяльності.

На думку Вударда, Пьюрі (2007) соціальна сміливість співвідноситься з поняттям «сміливість» та виявляється у здатності людини переборювати почуття страху, виявляти активність у долати труднощів. Аналізуючи соціальну сміливість, психологи зазначають, що вона передбачає певну сукупність дій і якостей особистості: рішучі дії, що спрямовані на досягнення мети; вірність ідеалам і принципам всупереч ворожим обставинам і тиску з боку інших людей; відверте вираження власної думки, особливо коли, вона не співпадає зі сталими або санкціонованими владою поглядами. Таке розуміння підкреслює зв'язок соціальної сміливості з моральними якостями – мужність, стійкість, принциповість, ініціативність, самовладання тощо.

У досліджуваній нами проблемі – готовність до тьюторства студентської молоді щодо здобувачів вищої освіти з інвалідністю, ми підтримуємо думку Кеттела, який розумів соціальну сміливість як сукупність особистісних властивостей – активність, готовність до ризику, здатність приймати самостійні рішення, схильність до авантюризму, неординарні

рішення. Зазначені психологічні властивості формуються та проявляються в соціальному середовищі, центральним компонентом якого є залученість індивіда до певної діяльності на підставі позитивного ставлення до власних здібностей, вмінь і навичок. Однією з таких видів активності може бути тьюторська діяльність.

Сучасні дослідження готовності індивіда до складних і нових видів діяльності характеризуються великим діапазоном – від розуміння сутності та змісту самого поняття до розкриття її структури. Одне із декількох трактувань психологічної готовності до діяльності визначається, як сукупність індивідуальних характеристик, що забезпечують ефективне включення індивіда до певного виду активності (Воронова, Барчій, Молотай та ін.). Зокрема, Іващенко (2011) визначає готовність студентів до тьюторству як інтегровану якість особистості, що включає мотиви, цінності, знання, уміння й особистісні якості, що зумовлюють успішність виконання діяльності. Отже, психологічна готовність до тьюторства – це інтегральна характеристика особистості, що забезпечує успішність виконуваної діяльності, а також ставлення до цього виду активності.

Принципово важливим, у контексті нашого дослідження, є питанням визначення компонентів психологічної готовності студентів до тьюторства як нового для них виду діяльності. При проведенні порівняльного аналізу розуміння компонентів психологічної готовності, найбільш узагальненою виявляється модель, що представлена в роботі Пучкової, Петрик (2015). У межах запропонованої моделі, динамічна структура психологічної готовності до складних видів діяльності представлена як цілісний феномен взаємодії мотиваційної, пізнавальної, емоційної та вольової складових, наповнених особистісними характеристиками та показниками. Мотиваційний компонент психологічної готовності відображає задоволеність індивідом своєю роботою, усвідомлення соціальної значущості, виконуваної діяльності, прагнення до успіху тощо. Пізнавальний компонент це обізнаність індивіда щодо специфіки та особливостей діяльності. Емоційний компонент психологічної готовності до нових і складних видів активності відображає почуття професійної та соціальної відповідальності індивіда, його впевненість в успіху, насагу. Вольовий компонент психологічної готовності відображає здатність до саморегуляції поведінки та діяльності.

У дослідженні брали участь 68 студентів другого курсу факультетів менеджменту, економіки та підприємництва, а також будівельного факультету Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

В якості психодіагностичних методик були використані: анкета для визначення психологічної готовності до тьюторства; шкала «Соціальна сміливість» методики багатофакторного дослідження особистості Кеттела (фактор Н); методика діагностики особистості на мотивацію до успіху/уникнення невдач Елерса. Для дослідження взаємозв'язку соціальної сміливості з психологічною готовністю до тьюторства використовувався метод кореляційного аналізу Спірмена.

Враховуючи те, що в психології не існує жодної методики щодо тьюторства, була розроблена анкета для визначення аспектів психологічної готовності до тьюторства щодо осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Змістовне наповнення анкети було представлене чотирма блоками. Перший блок – мотиваційний, спрямований на аналіз готовності до тьюторства щодо осіб з обмеженими можливостями здоров'я в аспекті потреби успішно виконувати завдання, наявності інтересу до діяльності, прагнення до успіху і демонстрації себе з кращого боку. Другий – пізнавальний, зміст якого був спрямований на визначення готовності особистості в аспекті розуміння завдання діяльності, обов'язків, оцінки її значущості для досягнення результатів та особисто для себе. Третій блок анкети – емоційний, спрямований на аналіз готовності до тьюторства щодо осіб з обмеженими можливостями здоров'я в аспекті відчуття соціальної відповідальності, впевненості в успіху, насаги. Останній – вольовий, пов'язаний із аналізом готовності особистості в аспекті здатності керувати собою і мобілізацією власних сил, зосередження на завданні, стійкості до відволікання від впливів, що заважають, подолання сумнівів та страху тощо.

Фінальний варіант являв собою анкету закритого типу з множинним вибором. Кожне питання мало 4 варіанти відповідей. Було розроблено алгоритм нарахування балів, згідно з яким за варіант відповіді «А» нараховується 3 бали; «Б» – 2 бали; «В» – 1 бал; «Г» – 0 балів. Рівень виразності готовності за кожним з блоків інтерпретувалася наступним чином: 15-11 – високий рівень виразності аспекту готовності до тьюторства. 10-6 – середній; 5-0 – низький. Загальний показник готовності (сума за усіма блоками): відповідно – 60-41 – високий рівень; 40-21 – середній; 20-0 – низький.

За результатами анкети щодо визначення рівня готовності до тьюторства, у студентів був діагностований середній рівень сформованості якості (23,03). Такий рівень відображає: достатній (середній) рівень виразності мотиваційної складової (6,13); достатній рівень емоційної складової (6,29); низький рівень виразності пізнавальної складової (5,64) і низький рівень вольової складової (4,96). У цілому готовність до тьюторської діяльності студентів характеризується наступними ознаками: інтересом до цього виду діяльності; бажанням спробувати себе в ролі тьютора у поєднанні з невиразним розумінням завдань, обов'язків і значущості тьютора; низьким рівнем самоконтролю, мобілізації власних сил, а також сумнівами та страхами залучення до тьюторської діяльності. Таким чином, студенти закладів вищої освіти ще остаточно не готові до нового для них виду діяльності – тьюторства. Вони не до кінця розуміють сутність, специфіку та особливості здійснення тьюторської діяльності, слабо уявляють лінію поведінки тьютора, сукупність прийомів і засобів для досягнення мети діяльності. Отриманий результат цілком закономірний тому, що вони мало обізнані з даним видом діяльності. Разом з цим, вони проявляють певне бажання спробувати себе в ролі тьютора та особистісну зацікавленість до цього нового виду діяльності. Для молодих людей тьюторська діяльність це спроба виходу в доросле самостійне життя. Воно надає можливість усвідомити власну необхідність, значущість і залученість до соціальних змін на рівні факультету, університету, держави.

Соціальна сміливість у студентів виявилася на низькому ($M=6,6$; $SD=2,84$) рівні. Низькі оцінки досліджуваних вказують на сором'язливість, невпевненість у власних силах, стриманість, боязливість, бажання бути в тіні, чутливість до загрози і швидкість реагування на неї тощо. Необхідно також зазначити, що одним із яскравих проявів соціальної сміливості є здатність тонко відчувати емоційний і духовний стан іншої людини, бажання прийти на допомогу, чуйність, прагнення до соціальної взаємодії, схильність до ризикових дій. Дослідження мотивації досягнення дозволило встановити, що для студентів властиве прагнення до успіху ($M=13,24$; $SD=7,01$). Мотивація уникнення невдач знаходиться на низькому рівні ($M=10,0$; $SD=5,92$). Людина з вираженою мотивацією на успіх активна, ініціативна, шукає можливості для реалізації своїх ідей. Безумовно, такий вид мотивації має позитивний характер. Він сприяє особистісному прояву активності студентів, сміливому пошуку такої діяльності, яка надає їм змогу проявити себе з конструктивної сторони, орієнтує на успіх досягнення кінцевої мети. Проте, як свідчать сучасні дослідження, мотивація досягнення в студентському віці, більш пов'язана з успіхом у професійній самореалізації, аніж із міжособистісною взаємодією, що більшою мірою пов'язана з мотивацією уникнення невдач. Отже, відносно тьюторства як специфічного і нового виду активності студентства, мотивація досягнення суттєво сприяє підвищенню успіху такої діяльності, активізує та регулює її, а мотивація уникнення невдач – дружньої взаємодії.

Показники соціальної сміливості виявили значущий прямий зв'язок із усіма аспектами психологічної готовності студентської молоді до тьюторства щодо здобувачів вищої освіти із особливими потребами: з мотиваційним (0,498, при $p \leq 0,01$); пізнавальним (0,492, при $p \leq 0,01$); емоційним (0,532, при $p \leq 0,01$); вольовим (0,536, при $p \leq 0,01$).

Зв'язок орієнтації на досягнення успіху та готовності до тьюторства відсутній. Мотивація уникнення невдач характеризується зворотнім зв'язком із усіма аспектами готовності до тьюторства: з мотиваційною складовою (-0,535, при $p \leq 0,01$); пізнавальною (-0,582, при $p \leq 0,01$); емоційною (-0,491, при $p \leq 0,01$); вольовою (-0,412, при $p \leq 0,01$). Інтерпретація такого результату, на наш погляд, полягає в тому, що сама спроба опанування

ролі тьютора для студентів може нести потенційну можливість зазнати невдачі (не впоратися з роллю тьютора, не оволодіти прийомами роботи з особами з інвалідністю). Студенти можуть не відчувати власної готовності до тьюторства саме через можливість зазнати чергової невдачі, і навпаки: якщо мотивація до уникнення невдач знижується, у студентів зникають перешкоди для формування готовності до тьюторства. Таким чином, діяльність, що пов'язана з невизначеністю результатів і можливими неуспіхами вимагає від студентів, у певному сенсі, здатності до ризику та сміливості.

Висновки і перспектива подальших розвідок. Тьюторський супровід у освітньому просторі в Україні лише набирає оберти. Більшою мірою він впроваджений у системі початкової та середньої освіти. У закладах вищої освіти інститут тьюторства практично відсутній, хоча його впровадження сприяло б процесу адаптації студентів із обмеженими можливостями здоров'я до нових умов, забезпечувало б своєчасного надання їм важливої інформації, проведення з ними дозвілля тощо. Розглядаючи тьюторство як процес суб'єкт-суб'єктної взаємодії, самі студенти з інвалідністю хотіли бачити в ролі наставника іншого здобувача вищої освіти замість викладача або представника адміністрації факультету.

У ході проведеного дослідження було встановлено, що тьюторство для студентів є цікавим, але мало відомим видом діяльності. Здобувачі вищої освіти згодні спробувати себе в новій соціальній ролі, незважаючи на те, що вони не до кінця розуміють завдання та обов'язки тьютора. Ця проблема може бути вирішена завдяки проведенню роз'яснювальної роботи. Соціальна сміливість має прямий взаємозв'язок із психологічною готовністю до тьюторства. Розвиненість мотиваційного та емоційного компонентів психологічної готовності до тьюторства студентської молоді щодо здобувачів освіти з інвалідністю забезпечують ініціацію цього процесу, динаміку його розгортання та включає, насамперед, соціальну сміливість – активність, готовність до ризику, здатність приймати самостійні рішення, схильність до авантюризму, неординарні рішення.

Перспектива подальшого дослідження полягає у визначенні взаємозв'язку психологічної готовності до тьюторства та соціальної активності студентської молоді.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бойко, А. М., & Дем'яненко, Н. М. (2018). Тьюторинг в освітньо-науковому просторі вищої школи. *Соціально-педагогічні основи розвитку особистості в сучасних умовах комунікації: досвід, проблеми, перспектива : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 25-34. Взято з http://xn--d1acjtrgde.kiev.ua/wp-content/uploads/2018/12/ZB_NMC-2.pdf#page=25.
- Воронова, О., & Барчій, М. (2021). Психологічна готовність як складова комплексної підготовки фахівців до діяльності в екстремальних умовах. *Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції*, 91-96.
- Іващенко, М. (2011). *Формування готовності студентів вищих педагогічних навчальних закладів до діяльності тьютора*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харків.
- Клішевич, Н., & Заєркова, Н. (2018). Сучасні підходи до організації інклюзивного навчання в закладах вищої освіти. *Інклюзивне навчання: основні принципи та дієві технології* Вінниця. Взято з https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25281/1/N_Klisevych_N_Zayerkova_INOPTDT_IL.pdf.
- Молотай, В. (2006). *Формування психологічної готовності військовослужбовців внутрішніх військ МВС України до діяльності по охороні громадського порядку*. (Автореф. дис. канд. психол. наук). Хмельницький.
- Пучкова, И. М., & Петрик, В. В. (2015). Диагностика психологической готовности студентов к профессиональной деятельности. *Ученые записки Казанского университета. Гуманитарные науки*, 157. Взято с <https://cyberleninka.ru/article/n/diagnostika-psihologicheskoy-gotovnosti-studentov-k-professionalnoy-deyatelnosti/viewer>.

- Таланчук, П. М., Кольченко, К. О., & Нікуліна, Г. Ф. (2004). *Супровід навчання студентів з особливими потребами в інтегрованому освітньому середовищі*. Київ: Соцінформ.
- Woodard, C. R., & Pury, C. L. S. (2007). The Construct of Courage Categorization and Measurement. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 59, 2, 135-147. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Cooper-Woodard/publication/232442435_The_Construct_of_Courage_Categorization_and_Measurement/links/0046352af28820b103000000/The-Construct-of-Courage-Categorization-and-Measurement.pdf

REFERENCES

- Boyko, A., & Demyanenko, N. (2018). Tiutorynh v osvitho-naukovomu prostori vyshchoi shkoly [Tutoring in the educational and scientific space of higher education]. *Sotsialno-pedahohichni osnovy rozvytku osobystosti v suchasnykh umovakh komunikatsii: dosvid, problemy, perspektyva : materialy II Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi*, 25-34. Vzyato z http://xn--d1acjtrgde.kiev.ua/wp-content/uploads/2018/12/ZB_NMC-2.pdf#page=25. [in Ukrainian].
- Ivashchenko, M. (2011). *Formuvannia hotovnosti studentiv vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv do diialnosti tiutora* [Formation of readiness of students of higher pedagogical educational institutions for the activity of a tutor]. (Avtoref. dus. kand. ped. nauk). H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv. [in Ukrainian].
- Klishevych, N., & Zayerkova, N. (2018). *Suchasni pidkhody do orhanizatsii inkluzyvnogo navchannia v zakladakh vyshchoi osvity* [Modern approaches to the organization of inclusive education in higher education institutions]. Vinnytsia. Vzyato z https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25281/1/N_Klisevych_N_Zayerkova_INOPTDT_IL.pdf. [in Ukrainian].
- Molotai, V. (2006). *Formuvannia psykholohichnoi hotovnosti viiskovosluzhbovtiv vnutrishnikh viisk MVS Ukrainy do diialnosti po okhroni hromadskoho poriadku* [Formation of psychological readiness of servicemen of internal troops of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for activity on protection of a public order]. (Avtoref. dus. kand. psuhol. nauk). Khmelnytskyi. [in Ukrainian].
- Puchkova, I. M., & Petrik, V. V. (2015). Diagnostika psikhologicheskoy gotovnosti studentov k professionalnoy deyatel'nosti [Diagnostics of psychological readiness of students for professional activity]. *Uchenyye zapiski Kazanskogo universiteta. Gumanitarnyye nauki*. 157. Vzyato s <https://cyberleninka.ru/article/n/diagnostika-psihologicheskoy-gotovnosti-studentov-k-professionalnoy-deyatelnosti/viewer>. [in Russian].
- Talanchuk, P. M., Kolchenko, K. O., & Nikulina, H. F. (2004). *Suprovod navchannia studentiv z osoblyvymy potrebamy v intehrovanomu osvithomu seredovyshchi* [Support the training of students with special needs in an integrated educational environment]. Kyiv [in Ukrainian].
- Voronova, O., & Barchiy, M. (2021). Psykholohichna hotovnist yak skladova kompleksnoi pidhotovky fakhivtsiv do diialnosti v ekstremalnykh umovakh [Psychological readiness as a component of comprehensive training of specialists to work in extreme conditions]. *Aviatsiina ta ekstremalna psykholohiia u konteksti tekhnolohichnykh dosiahnen : materialy XII Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi*, 91-96. [in Ukrainian].
- Woodard, C. R., & Pury, C. L. S. (2007). The Construct of Courage Categorization and Measurement. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 59, 2, 135-147. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Cooper-Woodard/publication/232442435_The_Construct_of_Courage_Categorization_and_Measurement/links/0046352af28820b103000000/The-Construct-of-Courage-Categorization-and-Measurement.pdf. [in English].

SOCIAL BOLDNESS AS A FACTOR OF UNIVERSITY YOUTH PSYCHOLOGICAL READINESS TO TUTOR THE STUDENTS WITH DISABILITIES

Olena Hulciaieva

Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor of Department of Applied Psychology
V.N. Karazin Kharkiv National University
<https://orcid.org/0000-0001-6134-3726>

Olena Myloslavska

Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor of Department of Applied Psychology
V.N. Karazin Kharkiv National University
<https://orcid.org/0000-0002-9448-0193>

DOI <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i18.272>

Abstract. *One of the principles of renewal of the higher education system in Ukraine which corresponds to the principles of democratization, humanization and modernization is the introduction of an inclusive education model based on the recognition and respect of individual human differences. The institute of tutoring, as an additional support for students in this category plays a special role in the formation of an independent, active and prosperous person with disabilities in education.*

An important feature of tutoring in the conditions of today's higher education is that the functions of tutoring are performed by curators of academic groups, supervisors of term papers. At the same time, students with disabilities themselves see classmates or senior students in the role of a tutor. The article presents the results of a study of the psychological readiness for tutoring of conditionally healthy students in relation to students with disabilities. In this work, psychological boldness for tutoring is understood as a set of individual characteristics that ensure the effective inclusion of an individual in activities. Its structure is presented as a holistic phenomenon of the interaction of motivational, cognitive, emotional, and volitional components filled with personal characteristics and indicators. As one of the individual characteristics of students, social boldness, manifested in the social environment, was studied.

The sample consisted of 68 students O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. As a result of the study, it was found that tutoring for students is an interesting, but little-known type of activity. Students are willing to try their hand at a new role as a tutor, even though they do not fully understand the tasks and responsibilities that come with this type of activity. Social boldness has been established to have a direct correlation with psychological readiness for tutoring. High indicators of the development of the motivational and emotional component of the psychological boldness for tutoring of students in relation to students with disabilities provide the initiation of this kind of activity, the dynamics of its development and includes, first of all, social boldness is an activity, willingness to take risks, the ability to make independent decisions, a tendency to adventurism, extraordinary decisions.

Keywords: *tutoring, psychological readiness, social courage, students with disabilities.*

Стаття надійшла до редакції 01.02.2022 р.